

Міністерство освіти і науки України
Хмельницький національний університет
Академія економічних наук України
Державний податковий університет
Західноукраїнський національний університет
Закарпатський угорський інститут імені Ференца Ракоці II
(м. Берегово, Україна)
Університет імені Вітаутаса Великого (м. Каунас, Литва)
Академія прикладних наук (м. Познань, Польща)
Університет національної та світової економіки,
(м. Софія, Болгарія)

МАТЕРІАЛИ

XI МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
*«СТРАТЕГІЇ, МОДЕЛІ ТА ТЕХНОЛОГІЇ
УПРАВЛІННЯ ЕКОНОМІЧНИМИ СИСТЕМАМИ»*

SMTESM-2024

6 грудня 2024 року
Хмельницький національний університет
м. Хмельницький

Стратегії, моделі та технології управління економічними системами : матеріали XI Міжнародної науково-практичної конференції (6 грудня 2024 р., м. Хмельницький). Хмельницький: Хмельницький національний університет, 2024. 334 с.

Видання містить матеріали доповідей учасників XI Міжнародної науково-практичної конференції «Стратегії, моделі та технології управління економічними системами», що відбулася 6 грудня 2024 р. у м. Хмельницькому національному університеті у дистанційному форматі на платформі ZOOM. Із надісланих матеріалів редакційним комітетом конференції до друку рекомендовано 76 тез доповідей від авторів із 21 установи, організації, компанії та закладу вищої освіти України та зарубіжжя. Набір здійснено з готових оригіналів-макетів, які були надані авторами доповідей в електронному вигляді. Відповідальність за зміст окремих публікацій, їх орфографію та якість рисунків несуть автори тез.

Редакційний комітет конференції:

Відповідальний редактор: Хрущ Ніла Анатоліївна – завідувач кафедри фінансів, банківської справи та страхування Хмельницького національного університету, доктор економічних наук, професор.

Члени редакційного комітету:

Квасницька Раїса Степанівна – професор кафедри фінансів, банківської справи та страхування Хмельницького національного університету, доктор економічних наук, професор;

Григорук Павло Михайлович, завідувач кафедри економіки, аналітики, моделювання та інформаційних технологій в бізнесі Хмельницького національного університету, доктор економічних наук, професор.

Технічні секретарі редакційного комітету:

Гордєєва Тетяна Анатоліївна – старший викладач кафедри фінансів, банківської справи та страхування Хмельницького національного університету.

Вальков Олександр Броніславович – старший викладач кафедри економіки, аналітики, моделювання та інформаційних технологій в бізнесі Хмельницького національного університету.

Зміст

Секція 1	9
<i>Poyda-Nosyk N.N, Sewornu Kobla Afadzinu</i> <i>INTEGRATING INTEREST REGULATION AND FINANCIAL COMPLIANCE: TOWARDS SUSTAINABLE ECONOMIC PRACTICES</i>	10
<i>Богатчик Л. А., Харин Н. С.</i> <i>РОЛЬ РОЗРАХУНКОВО-ПЛАТІЖНОЇ ДИСЦИПЛІНИ У РЕАЛІЗАЦІЇ ВНУТРІШНЬОГО КОНТРОЛЮ ТА УПРАВЛІННЯ РОЗРАХУНКОВИМИ ОПЕРАЦІЯМИ НА ПІДПРИЄМСТВІ</i>	13
<i>Вакун О.В.</i> <i>УДОСКОНАЛЕННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ СТРАТЕГІЧНОГО УПРАВЛІННЯ ЗАКЛАДАМИ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я</i>	18
<i>Вінтоняк А.М.</i> <i>МОТИВАЦІЯ ПЕРСОНАЛУ ЯК ІНСТРУМЕНТ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ УПРАВЛІННЯ ЕКОНОМІЧНИМИ СИСТЕМАМИ</i>	22
<i>Говрас В.С.</i> <i>ДИВІДЕНДНА ПОЛІТИКА ЯК ІНСТРУМЕНТ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВОЮ СТІЙКІСТЮ АКЦІОНЕРНОГО ТОВАРИСТВА</i>	25
<i>Головач Т.В.</i> <i>ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ДОСЛІДЖЕННЯ ТА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВ УКРАЇНИ</i>	30
<i>Джерелейко С.Д.</i> <i>РОЗВИТОК КОНЦЕПЦІЇ ПОВЕДІНКОВИХ ФІНАНСІВ</i>	34
<i>Диха В.В.</i> <i>ПАРАДИГМА РОЗВИТКУ ЕНЕРГЕТИЧНОГО РИНКУ НА ПРИНЦИПАХ СТАЛОСТІ</i> ..	38
<i>Доценко І.О.</i> <i>ІМПАКТ-ІНВЕСТУВАННЯ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ СТАЛОГО РОЗВИТКУ</i>	43
<i>Житар М.О.</i> <i>ВИКЛИКИ ВПРОВАДЖЕННЯ ESG-СТАНДАРТІВ У ФІНАНСОВІ СТРАТЕГІЇ КОМПАНІЙ</i>	48
<i>Жовковська Т.Т.</i> <i>ГОЛОВНІ ПРИНЦИПИ ТА ПІДХОДИ ДО ФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ВИТРАТАМИ ДОМОГОСПОДАРСТВ</i>	52
<i>Заяць М.Я.</i> <i>ФОРМУВАННЯ ЗВИЧОК ЕФЕКТИВНОГО УПРАВЛІННЯ ВИТРАТАМИ</i>	57
<i>Квасницька Р.С., Кравецький С.В.</i> <i>СТРУКТУРИЗАЦІЯ ФІНАНСОВОГО ПЛАНУ КОМЕРЦІЙНОГО БАНКУ ЗА ФОРМУЮЧИМИ ЙОГО СКЛАДОВИМИ</i>	62

Диха В.В.,

здобувач вищої освіти освітнього ступеня PhD,

асистент кафедри економіки, аналітики, моделювання та інформаційних технологій в бізнесі,

Хмельницький національний університет

ПАРАДИГМА РОЗВИТКУ ЕНЕРГЕТИЧНОГО РИНКУ НА ПРИНЦИПАХ СТАЛОСТІ

Для енергетичної галузі України війна спричинила величезні виклики. Критичними були загрози для енергетичної системи в осінньо-зимовий період 2022-2023 рр. в результаті масованих, цілеспрямованих ракетних атак РФ по енергетичній інфраструктурі України. У 2024 р. масові ракетні удари по енергетичних об'єктах також здійснювалися. Завдяки міжнародній підтримці, а також за рахунок перерозподілу внутрішніх ресурсів енергетична система України вистояла, стала більш оперативно реагуючою, але не якісно новою. Питання модернізаційних заходів в галузі, впровадження / збільшення частки екологічно чистих джерел енергії в балансі енергоринку є актуальним. До того ж, на сьогоднішній день загрози для функціонування національної енергетичної системи України є високими.

В авторських публікаціях висвітлено питання функціонування енергетичної системи, необхідності її модернізації, розвитку відновлювальних джерел енергії. Зокрема, спектр питань щодо проблем функціонування енергетичної системи України та аспекти щодо важливості забезпечення енергетичної безпеки у системі національної безпеки знайшли відображення у публікації [1].

Реагуючи на виклики та потреби сучасних реалій 21 квітня 2023 р. Кабінет Міністрів України прийняв «Енергетичну стратегію України на період до 2050 року» [2]. Попередня Енергетична стратегія України на період до 2035 року «Безпека, енергоефективність, конкурентоспроможність» [3] втратила чинність. Енергетична стратегія України до 2050 року передбачає відновлення

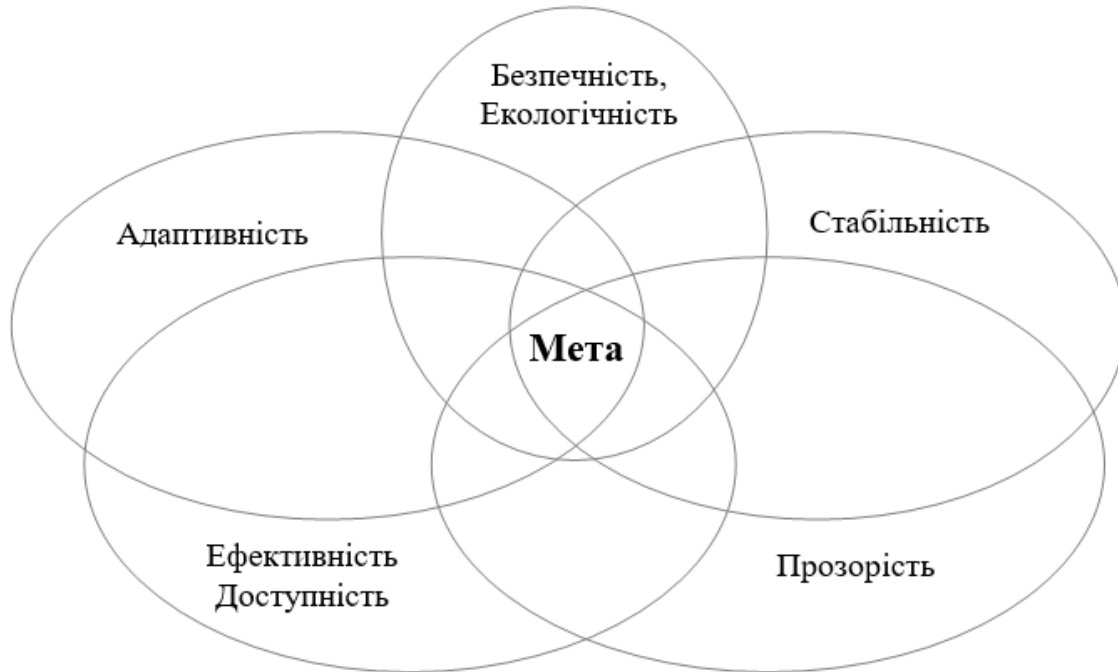
енергетичного сектору за найсучаснішими технологіями, зміцнення стійкості системи та посилення енергетичної безпеки України і європейського континенту в цілому. Ключовим завданням Стратегії є перетворення України на енергетичний хаб Європи, який допоможе континенту остаточно позбутися залежності від російського викопного палива завдяки виробленій в Україні чистій енергії [4]. Попри прийняття низки документів на законодавчому рівні, реалізацію комплексу заходів, направлених на вступ України до ЄС, заходів щодо синхронізації роботи української та європейської енергетичних систем, які уже були реалізовані, відзначаємо ще спектр питань, які потребують вирішення щодо наближення України до цілей вуглецевої нейтральності.

Зважаючи на сучасні виклики, загрози національній безпеці та, зокрема, енергетичній безпеці, необхідно реалізовувати нову парадигму, нову філософію функціонування та розвитку української енергосистеми, що буде адекватно протистояти викликам та загрозам для України, а також відповідати системі досягнення цілей сталого розвитку. Необхідно здійснювати максимально можливі трансформаційні зміни енергетичної системи структурного характеру, у т. ч. за рахунок іноземного капіталу.

Видам генерації енергії притаманні певні характерні ознаки. Особливості генерації енергії в розрізі видів детально описано у публікації [5]. Для забезпечення ефективної роботи енергоринку необхідно досягти енергетичного балансу за видами генерації енергії, поєднуючи з реалізацією проголошених намірів досягнення кліматичної нейтральності, зважаючи на найбільші обсяги викидів, які здійснюється паливно-енергетичним комплексом.

Парадигма розвитку енергосистеми, сучасна стратегія функціонування та розвитку української енергетичної системи має відповідати реаліям сьогодення, справлятися з викликами, нівелювати загрози, а також реалізовуватися на принципах сталості. Розвиток ринку генерації енергії має характеризуватися

безпечністю, екологічністю, адаптивністю, стабільністю, ефективністю (в т. ч. економічною) та доступністю (в т. ч. соціальною), прозорістю (рис. 1).

Рис. 1. Концептуальні характеристики розвитку енергетичного ринку, сформовано автором.

Підступні ракетно-дронові атаки по об'єктах генерації енергії, у т. ч. тих, що характеризуються можливістю гнучкого реагування на зростання або зменшення потреби в генерації енергії (зокрема, теплоелектростанціях), обумовили необхідність формування графіків відключення споживачів від енергії через недостатність її генерації для задоволення потреб усіх споживачів функціонуючими потужностями.

Коливання в попиті електроенергії впродовж дня / року [6] (традиційно відзначаються так звані ранні та вечірні години пікового споживання енергії; нічні мінімальні запити на споживання енергії – від 2 до 4 год; впродовж року збільшення обсягів споживання енергії, наприклад, у літні місяці відбувається у зв'язку зі зростанням споживання енергії пристроями для охолодження повітря,

які активно використовують суб'єкти бізнесу, зокрема сфери торгівлі; також побутові споживачі використовують кондиціонери), обумовлює зростання / зменшення попиту на енергію.

Важливість забезпечення адаптивності генераційних потужностей набула ознак актуальності під призмою сучасних викликів. Під поняттям адаптивності ми розуміємо можливості і строки нарощування або зменшення потужностей, розгортання додаткових або нових потужностей, мобільність у системі генерації енергії. Сучасні ознаки актуальності адаптивності полягають у нівелюванні параметрів/характеристик енергетичної безпеки в частині раніше спрогнозованих обсягів генерації енергії в розрізі видів. Забезпечення адаптивності в сучасних реаліях потребує реалізації парадигми функціонування енергетичного ринку з урахуванням викликів війни, ризиків турбулентного середовища.

Адаптивність є важливим аспектом, який необхідно враховувати у системі розвитку енергетики за видами генерації енергії через непостійність попиту на електроенергію. Якщо сукупні потужності об'єктів генерації енергії будуть недостатньо гнучкими, то виникнуть ситуації з можливим дефіцитом енергії, неможливістю задовольнити попит на енергію у періоди «пікових» запитів на неї; і протилежна ситуація, – не затребувана в повних обсягах згенерована енергія у періоди мінімальних запитів на її споживання потребує техніко-технологічних рішень щодо її акумуляції для подальшого використання в періоди зростання попиту, рішень/можливостей для здійснення її експорту тощо.

Зазначимо, що синхронізація українського енергоринку з енергоринком ЄС посилила аспект подальшого прозорого його функціонування, ринкового ціноутворення, запровадження інструментів управління ризиками, хеджування, що знайшло відображення у публікації [7]. Також в рамках синхронізованого енергоринку створюються можливості адаптивності, експортуючи надлишок

енергії при її незатребуваності на енергоринку України і навпаки, – імпортувати при недостачі генерації енергії вітчизняними потужностями.

Стабільність розвитку енергетичної системи включає важливі аспекти безпечності генерації енергії, мереж та продуктів її діяльності, а також можливість видавати потужність незалежно від умов функціонування об'єктів.

У системі забезпечення сталого розвитку важливим є нарощення використання екологічно нейтральних джерел електроенергії. а також важливим є питання утилізації відпрацьованих частин і продуктів, що описано у публікації [8].

Детальніше висвітлення складових розвитку енергетичного ринку буде предметом подальших досліджень.

Література

1. Dykha, M., Dykha, V. Bezpieczeństwo energetyczne Ukrainy pod pryzmatem wojny. *Prace naukowe Wyższej Szkoły Zarządzania i Przedsiębiorczości z siedzibą w Wałbrzychu. Pedagogika, zarządzanie i inżynieria zarządzania wobec wyzwań współczesności. Poland.* 2023. T. 53 (1). P. 71-84. URL: https://pracenaukowe.wwszip.pl/prace/PN_53.pdf

2. Про схвалення Енергетичної стратегії України на період до 2050 року. Документ 373-2023-р, чинний, поточна редакція від 21.04.2023. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/373-2023-p#Text>

3. Про схвалення Енергетичної стратегії України на період до 2035 року «Безпека, енергоефективність, конкурентоспроможність». Документ 605-2017-р, втратив чинність 21.04.2023. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/605-2017-p#Text>

4. Урядовий портал. URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/strategiia-maibutnoho-ukraina-tse-enerhetychnyi-khab-iakui-dopomozhe-ievropi-pozbutysia-zalezhnosti-vid->

НАУКОВЕ ВИДАННЯ

МАТЕРІАЛИ

XI Міжнародної науково-практичної конференції

**«СТРАТЕГІЇ, МОДЕЛІ ТА ТЕХНОЛОГІЇ УПРАВЛІННЯ
ЕКОНОМІЧНИМИ СИСТЕМАМИ»**

6 грудня 2024 року

Хмельницький

Відповідальні за випуск: Хрущ Н.А., Квасницька Р.С., Григоруk П.М.

Хмельницький національний університет,
кафедра фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку,
29016, Україна, м. Хмельницький, вул. Інститутська, 11,

smtesm@khnmu.edu.ua

<https://smtesm.khnmu.edu.ua/>